

Sestřelení amerického bombardéru B-17 nad Sedlčanskem

absolventská práce

autor: Tomáš Renger, IX.B

garant: Mgr. Jiří Šibrava

datum odevzdání: 31.5. 2016

ABSTRAKT

V absolventské práci Sestřelení bombardéru B-17 nad Sedlčanskem je přehledně zpracován jak technický popis bombardéru B-17, jeho začlenění do leteckých bitev, tak i poslední letecká akce. Teoretické znalosti jsou doplněny praktickou částí skrze metodu rozhovoru. Práce je obohacena o fotodokumentaci a technické náčrty bombardéru B-17 .

OBSAH

1	Úvod.....	5
2	Cíl práce.....	5
3	Metody a postup práce	5
4	Seznámení s příběhem bombardéru B-17.....	5
5	Informace o 2. světové válce	6
5.1	Začátek 2. světové války	6
5.2	Účast spojeneckých letadel v 2.světové válce	6
5.3	Bojové zařazení bombardéru B-17	6
6	Účast bombardéru B-17 v letecké akci v ČR.....	6
6.1	Změna bojové akce v důsledku napadení.....	6
6.2	Střetnutí letounů nad Sedlčanskem	6/7
7	Popis bombardéru B-17	7
7.1	Technické parametry bombardéru <i>B-17</i>	7/8
8	Příběhy letců.....	8
8.1	Osud letců po sestřelení.....	8/9
8.2	Vzpomínky místních obyvatel na pád letadla.....	9
9	Vzpomínková místa na Sedlčansku	10
9.1	Pomník a nyní již jen symbolický hrob na Církvíčce.....	10/11
9.2	Pomník u osady Hradištko	11
9.3	Městské muzeum Sedlčany	11
10	Rozhovor s Janem Hartmanem	12
10.1	Rozhovor.....	12
10.2	Brožura.....	13
11	Závěr.....	13
12	Seznam literatury.....	13
13	Přílohy	14

1 Úvod

Toto téma „ Sestřelení amerického bombardéru B-17 nad Sedlčanskem“ jsem si vybral, protože se mi už od mala líbily pořady o bojových letounech, a proto jsem chtěl poznat děj této bitvy, která je zaznamenána v místních kronikách.

2 Cíl práce

Mým cílem bylo dozvědět se o tomto tématu co nejvíce informací a zajímavostí, které mi pomohly nahlédnout do doby konce 2.sv.války.

3 Metody a postup práce

Při mé absolventské práci jsem použil metodu výtahu z publikace Činnost spojeneckého letectva nad Sedlčanskem v posledních týdnech 2.svět.války od Jana Hartmana a formu rozhovoru s autorem této brožury.

4 Seznámení s bombardérem B-17

Během své práce jsem se seznámil nejen s technickými parametry bombardéru B-17, bojovými akcemi, ale i s příběhy lidí, kteří byli na palubě letadla.

5 Informace o druhé světové válce

5.1.Začátek 2.světové války

2.sv.válka začala 1.zářím 1939, kdy nacistické Německo napadlo Polsko a krátce poté vyhlásily Francie, Velká Británie a státy Comonwelthu Německu válku. 17.zářím napadl Sovětský svaz, který uzavřel s Německem smlouvu o neútočení Polsko, ale sám byl přepaden Německem ,když Němci tuto smlouvu sami porušili. Spojené státy Americké se zapojily do války až po útoku Japonska na jejich námořní základnu Pearl Harbor.

5.2. Účast spojeneckých letadel v 2.světové válce

První zemí, která začala podnikat ofenzivní letecké akce proti německému území byla Velká Británie a její RAF- královské letectvo, které však nemělo na nějaké významné akce ani vhodné stroje ani dostatek vycvičených posádek, proto se jejich ofenziva přesunula na noční dobu.

Zatímco letcům RAF patřily “noci nad Německem“, pak denní nálety byly od roku 1942 prováděny jednotkami USAAF-armádní letectvo Spojených států.

5.3. Bojové zařazení bombardéru B-17

K neznámějším jednotkám AAF, vyzbrojeným strategickými bombardéry B-17 a B-24, patřily 8.a15. letecká armáda. Bombardovací letouny, napadené při své předposlední misi dne 19. dubna 1945 nad naším krajem, náležely 8. letecké armádě AAF a její 490 BG (BG-bombardovací skupina).

6 Účast bombardéru B-17 v letecké akci nad ČR

6.1 Změna bojové akce v důsledku napadení

19. duben 1945 neměl být pro 8. leteckou armádu dnem mimořádného vypětí. 3 .divize měla za úkol napadnout všechna seřizovací nádraží na jihovýchodě Německa. Jednotkám 93.CBW bylo uloženo bombardovat železniční uzel v Ústí nad Labem. Byl to již 4. nálet amerických bombardérů na toto město. 109 strojů B-17 G směřovalo směrem od našich západních hranic přes Plzeň, Příbram směrem na Prahu a dále na Ústí nad Labem.

6.2 Střetnutí letounů nad Sedlčanskem

První B-17 se nad naším krajem objevily kolem poledne a patřily ke 490.BG. Staly se hned terčem útoků německých stíhačů od 7.JG stíhací eskadry. Již nad Příbramí byl zasažen jeden americký bombardér, patřící k 849.BS. Jiné dva stroje, jeden od 849.BS a druhý, patřící 850.BS, byly napadeny východněji, když přelétávaly nad jižním okrajem cvičiště SS mezi Sedlčany a Olbramovicemi. Jeden z těchto dvou strojů, sériálové číslo 43-38701, patřící do stavu 850.BS, byl zasažen do palivových nádrží a možná i do pumovnice . Vybuchl ve vzduchu a jeho trosky dopadly v oblasti od severního okraje Kolihov až k polím východně od Sestrouně a Zberaze.

Druhý stroj sériálové číslo 43-38078 patřící 849.BS, byl zasažen do pravého křídla. Za strojem zavlál pruh černého kouře. Osm členů posádky jej opustilo, dvěma zbývajícím se podařilo uhasit požár a zamířili se svým strojem na západ. Ztráty byly také na německé straně, jedna až dvě stíhačky, pravděpodobně Me-262, byly palbou z bombardéru poškozeny a zřítily se do lesů severně od Sedlčan.

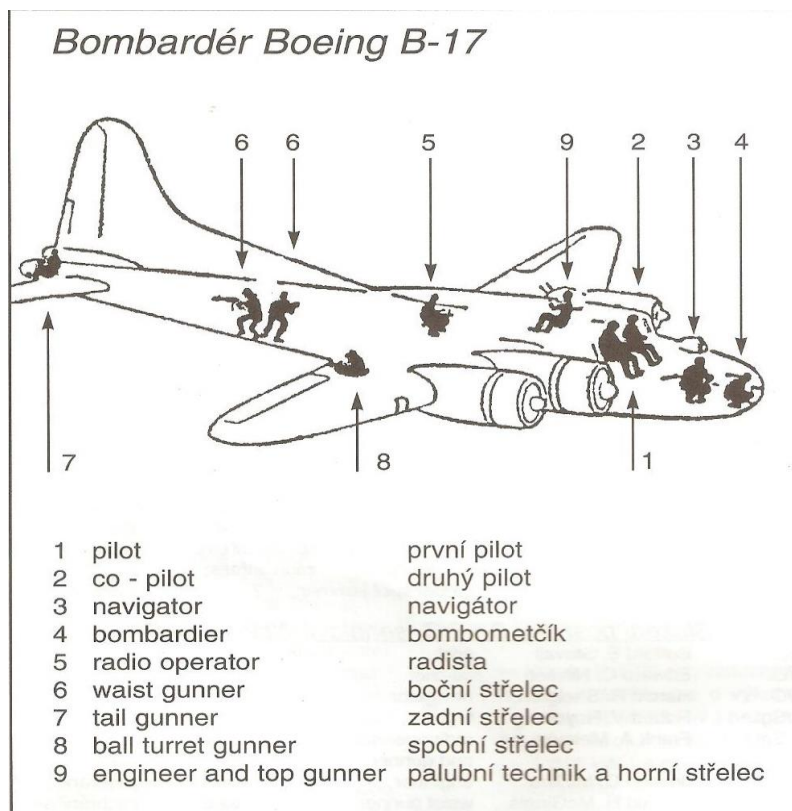
7 Popis bombardéru B-17

7.1. Technické parametry bombardéru B-17

Boeing B-17 Flying Fortress byl americký dálkový bombardovací letoun, který byl používán za druhé světové války, znám pod pojmenováním Létající pevnost. Svou přezdívku získal pro svou výdrž a konstrukční pevnost, která umožňovala snést velké bojové poškození.

B-17 je čtyřmotorový samonosný dolnoplošník s 10člennou posádkou, který létal v bojových sestavách. Kovová kostra křídel a ocasních ploch je potažena durallem, krycí plechy jsou také duralové. Hvězdicové motory pohánějí 3listé nastavitelné vrtule. Podvozek je zatahovací.

Posádku bombardéru tvořilo 10 vojáků – 1. pilot 2. co-pilot 3. navigátor 4. bombometčík 5. radista 6. boční střelec 7. zadní střelec 8. spodní střelec 9. technik 10. horní střelec.

Letoun vážil 25 000 kg, byl schopný vystoupat do výšky 11 500 m a letět v kuse až 7000 km. Bombardér byl poháněn 4 hvězdicovými devítiválcovými motory každý o výkonu 895kw a jeho maximální rychlost byla 520 km/h (ve výšce 7600m). Letoun byl chráněn 13 pohyblivými kulomety M2 Browning ráže 12,7 mm. a unesl dohromady až 8 000kg pum v trupové části i na vnějších závěsech.

8 Příběhy letců

8.1. Osud letců po sestřelení

Z desetičlenné posádky stroje B-17, který vybuchl ve vzduchu, pouze tři letci stačili použít padák a přistáli asi kilometr východně od trosek jejich stroje. První dopadl blízko lomu v Obcinách, druhý na pole severně od nádraží v Kosově Hoře. Místo přistání třetího se nepodařilo zjistit. Všichni byli ihned po dopadu zajati příslušníky SS a převezeni na velitelství cvičiště na Konopišti, kde byli vyslýcháni a poté zastřeleni. Ostatní členové posádky byli pravděpodobně výbuchem stroje omráčeni a nestačili použít padáky. Tři mrtvá těla letců, velmi ohořelá, ležela v troskách přední části trupu s kabinou asi 500 metrů východně od posledního statku vesničky Hradištko na okraji Kolihov. Dále na severozápad odtud, mezi Zberazí a Sestrouní dopadla zadní část trupu, kde bylo nalezeno mrtvé tělo zadního střelce. Zbylá tři těla ležela rozeseta v lese a u potoka nedaleko Sestrouně.

Dalo by se říct, že posádka druhého stroje měla více štěstí. Když kapitán letadla Robert A. Norwell vydal posádce rozkaz k opuštění stroje, zůstal na palubě sám s palubním technikem a prudkým klesáním se snažil uhasit oheň na pravém křídle, což se mu také podařilo. S poškozeným strojem doletěli až do Plzně, kde opustili svůj stroj. Oba letci dopadli před bránu plzeňské Škodovky a byli ihned zajati. Palubní technik si při dopadu zranil nohu, a tak byl ošetřován v plzeňské nemocnici. Po skončení války si ještě nějakou dobu pobyl v táboře pro rekonvalescenty ve Francii a poté se vrátil do Spojených států ke své rodině. Kapitán stroje zůstal nezraněn a po konci války nastoupil k jednotce v Anglii. Ostatním členům posádky, kteří na příkaz kapitána opustili stroj, se již tak dobře nevedlo. Po seskoku byli ihned zajati a odvezeni na velitelství SS na Konopišti, kde byli vyslýcháni a poté zavražděni. Výjimkou byl zadní střelec Newton T. Parker a radiotelegrafista Petr Maliers.

Newton T. Parker, který dopadl po seskoku pravděpodobně někde mezi samotou Klokočov a Bučovicemi, již před dopadem pozoroval německé, ale i maďarské vojáky přesouvající se do Sedlčana, kteří se do pronásledování letců také aktivně zapojili. Podařilo se mu včas zbavit padáku a vzdálit se, takže jej vojáci nedopadli. Ihned se pak vydal západní směrem.

Zcela vyčerpaného a spícího letce našel poblíž tochovického nádraží železničář František Pařízek, který mu poskytl nezbytnou pomoc a po osvobození Tochovic jej společně s přáteli předal jednotce americké armády v Rožmitále pod Třemšínem. Po konci války se Newton T. Parker vrátil ke své rodině do Spojených států. Po návratu poslal panu Pařízkovi několik fotografií své rodiny jako projev vděčnosti za pomoc a záchranu.

Druhý z pilotů Petr Maliers takové štěstí neměl. Někde mezi Heřmaničkami a Bučovicemi ho

dopadli maďarští vojáci a přestože se s úsměvem vzdával, jeden z vojáků na něj vystřelil a smrtelně ho zranil na hlavě. 20.dubna 1945 byl na hřbitově v Arnoštovicích pohřben.

8.2.Vzpomínky místních obyvatel na pád letadla

Vzpomínek místních obyvatel je tak mnoho, že jsem mohl vybrat jen pár. Z brožury pana Hartmana jsem vybral příběh pana Františka Veselého, kterému bylo tehdy necelých patnáct let jako je teď mně, a tak jsem si říkal, že moje zvědavost by byla asi stejná jak ta jeho. Příkazy okupantů mu nezabránilo, aby se ihned spolu s kamarádem nevypravil na místo tragédie. Směr měli vcelku jasný buď sestrouňské lesy nebo Kolihovky. Posádka letadla byla ještě ve vzduchu, když utíkali kolem Panského mlýna směrem na Zberaz. Snad byli ze sedlčanských kluků tenkrát jedni z prvních, kteří doběhli k letcům ležícím u cesty v polích. Jejich těla byla zohavena, chyběly jim boty a jiné součásti oděvů. Kolem jejich těl byly položeny polní květiny. Setkali se také s kluky z okolních vsí a ti jim řekli, kde leží další trosky letadla. Poklusem běželi k trupu ležícímu v lese. Ten hořel stejně jako les kolem. Zde měli tak trochu smůlu, jednak že tu a tam vybuchovala munice, ale zejména proto, že za malou chvíli po jejich příchodu, je vyhnali němečtí vojáci až na kraj lesa. Jejich „kořist“ byla minimální: jen několik prázdných nábojnic. Ještě jim kluci snad ze Sestrouně poradili, kde leží jeden motor. Tady mohli rozhojnit svoji kořist, ale neměli žádné nářadí na demontáž. Zbýval ještě ocas letadla, který hlídal jeden voják. Choval se k nim podle vyprávění dobře, ale do letadla je nepustil. Velice mlhavě si pan František Veselý pamatuje, že byly přivezeny rakve a do nich pak uloženy pozůstatky pilotů. Domů se vrátili pozdě večer. Ještě jedna vzpomínka patří květinám kolem mrtvých těl. Ty mohly být příčinou velké tragédie. Toto němé gesto sympatií k mrtvým velmi pobouřilo velitele komandatury SS v Sedlčanech, který se na místo trosk záhy dostavil se svými podřízenými. Někdo z nich prohlásil, že za tento čin by mělo být všechno české obyvatelstvo z okolí postříleno. Nakonec naštěstí k ničemu takovému nedošlo a letci mohli mít i řádný pohřeb, který nejprve nechtěl velitel komandatury ani povolit.

Složení posádek bombardérů B-17 G

hodnost	jméno	funkce v posádce		poznámka
		anglicky	česky	
<u>Složení posádky B-17 G, seriálové číslo 43-38078</u>				
1/Lt.	Robert A. Norwell	pilot	první pilot	zachránil se
1/Lt.	Lorenzo G. Smith	co-pilot	druhý pilot	zavražděn
2/Lt.	Leo T. Borden	bombardier	bombometčik	zavražděn
F/O	Gordon P. Lake	navigator	navigátor	zavražděn
T/Sgt.	Wendell A. Snyder	engineer	palubní technik	zachránil se
T/Sgt.	Peter Malires	radiooperator and top gunner	radista a horní střelec	zavražděn
S/Sgt.	Newton T. Parker	tail gunner	zadní střelec	zachránil se
S/Sgt.	Carl B. Johnson	ball turret gun.	spodní střelec	zavražděn
S/Sgt.	Robert A. Johnson	waist gunner	boční střelec	zavražděn
<u>Složení posádky B-17 G, seriálové číslo 43-38701</u>				
2/Lt.	Paul A. Snyder	pilot	první pilot	zabit
2/Lt.	Ross E. Stewart	co-pilot	druhý pilot	zabit
F/O	William Wilson	navigator	navigátor	zabit
2/Lt.	Jos. A. Trojanowski	bombardier	bombometčik	zavražděn
Sgt.	Wayne W. Shaufer	radiooperator and top gunner	radista a horní střelec	zabit
Sgt.	Lyle A. Dole	engineer	palubní technik	zavražděn
Sgt.	William G. Zuknoki	waist gunner	boční střelec	zabit
Sgt.	George G. Langley	ball turret gun.	spodní střelec	zabit
Sgt.	Richard B. Phillips	tail gunner	zadní střelec	zabit
S/Sgt.	Wilbur L. Lesh	carpet spot jammer	?	zavražděn

9 Vzpomínková místa na Sedlčansku

9.1. Pomník a nyní již jen symbolický hrob na Církvičce

Hrob, do kterého byly pohřbeny ostatky všech těl amerických pilotů, je dnes jen symbolický. Nachází se v Sedlčanech na hřbitově na Církvičce. Pohřeb byl 21. dubna 1945 a obřad vykonal sedlčanský děkan Bučil. 7.8.1946 byla mrtvá těla exhumována a převezena na vojenský hřbitov v Neuville v Belgii. Ještě však před tím v květnu 1946 se u hrobu letců na Církvičce konala vzpomínková slavnost a byl odhalen památník.

9.2. Pomník u osady Hradištko

U Hradištko jsou dva památníky. Skutečné místo, kde byla v kabině nalezena mrtvá těla, ohradil pan Chocholoušek a na malou desku upevnil fotografii bombardéru se stručným popisem. Druhý žulový pomník byl slavnostně odhalen v sobotu 18. května 1991 na západním svahu Koliho odudkud je krásný výhled na Sedlčany. Před rokem 1989 se o amerických letcích z politických důvodů nemluvalo. Až po listopadu 1989 už nic nebránilo vytvořit trvalou památku na tuto událost.

9.3. Městské muzeum Sedlčany

I v městském muzeu v Sedlčanech můžeme nalézt vzpomínku na sestřelení amerického bombardéru nad naším krajem. V expozici Novověk jsou zde vystaveny součásti amerického bombardéru a nalezené předměty, které jsou zde vystaveny jako připomínka této události.

10 Rozhovor s Janem Hartmanem

10.1. Rozhovor

S Mgr. Janem Hartmanem jsem se setkal 30.5. 2016 a položil mu několik otázek, které mi obohatily moji absolventskou práci.

1. Co Vás vedlo k napsání publikace Činnost spojeneckého letectva nad Sedlčanskem v posledních týdnech druhé světové války?

Po revoluci, kdy jsem učil na ZŠ Kosova Hora, jsem se rozhodl, že spojenečtí letci, kteří byli sestřeleni nedaleko Kosovy Hory za druhé světové války si zaslouží vzpomínku, proto jsem napsal tuto publikaci.

2. Zajímali jste se o letectví již jako malý kluk ?

Již od dětství mne zajímalo modelářství a letectví. 2.světová válka se mě dotýkala tak, že jsme s celou rodinou byly vystěhovány z Bříšejeva do Poříčí nad Sázavou a přelety spojeneckých letadel sledoval s kamarády jako malý kluk.

3. Máte nějak vlastní vzpomínky na tuto událost ?

Ne, byly jsme vystěhovány do Poříčí nad Sázavou, proto veškeré vzpomínky byly od místních pamětníků.

4. Pokračovali jste po vydání publikace v korespondenci s americkými úřady ?

Ještě asi rok jsem se snažil získat nějaké informace k daným událostem. Při dopisování mi pomáhaly mé dvě dcery, které ovládaly angličtinu. Pak jsem korespondence zanechal ze zdravotních důvodů.

5. Podařilo se Vám získat nějaké předměty ze sestřelených bombardérů?

Ano, podařilo se mi získat kousek duralového pláště z letounu, který jsem se snažil použít při mém dětském zájmu o letecké modelářství.

6. Je vrtule, která je umístěna na pamětní desce v Sedlčanech na hřbitově na Církvičce, opravdu z bombardéru, který zde byl sestřelen ?

Ano, určitě. Když jsme se po konci války vrátili zpátky domů, navštívil jsem místa, kde letadla spadla a viděl ještě jejich trosky. Víím, že zbylo spoustu částí letadel, která byla použita k různým účelům. Jedna z nich byla i ta vrtule, která byla umístěna na pomník.

10.2. Brožura Činnost spojeneckého letectva nad Sedlčanskem v posledních týdnech druhé světové války

Tuto publikaci napsal Mgr. Jan Hartman a byla vydána v roce 1997. Autor těchto shromážděných informací nastoupil do školy v Kosově Hoře jako učitel v roce 1966 a poznal mnoho lidí, kteří celé střetnutí viděli. Řada z nich pečlivě opatrovala hmotné památky s ním spojené, od trosk rádiového vybavení až po části konstrukce křidel. Díky pamětníkům na tuto událost a zapálení pana Hartmana mohla vzniknout tato publikace, která mapuje události odehrávající se na konci druhé světové války nad naším krajem.

11 Závěr

Cílem mé práce bylo shromáždit ty nejpodstatnější informace, které jsem mohl získat k danému tématu a zpracovat je v mé absolventské práci. Cenné pro mě bylo také setkání s Mgr. Janem Hartmanem, se kterým jsem hovořil o jeho publikaci a vzpomínkách. Zjistil jsem, že v korespondenci nadále pokračoval pouze jeden rok a zanechal ji pro své zdravotní potíže.

12 Seznam literatury

Mgr.HARTMAN, Jan. Činnost spojeneckého letectva nad Sedlčanskem v posledních týdnech druhé světové války. Vydání první. Praha: JDS, 1997. s. 38. ISBN 80 – 900992 – 8 – 9.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Boeing_B-17_Flying_Fortress

https://www.youtube.com/watch?v=_k2rHf3V-FM (tyto záběry jsou pořízeny ze hry War Thunder).

13 Přílohy

